

14.4.2020

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunnan verojaosto

Lausuntopyyntönnä 3.4.2020, HE 33/2020 vp

Lausunto hallituksen esityksestä laiksi veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esityksessä HE 33/2020 vp ehdotetaan muutettavaksi väliaikaisesti veronlisäyksestä ja viivekorosta annettua lakia siten, että maksujärjestelyn tai maksunlykkäyksen kohteena olevalle verolle laskettavaa viivästyskorkoa tai viivekorkoa alennettaisiin määräaikaaisesti. Ehdotus liittyy pääministeri Sanna Marinin hallituksen toimiin, joilla helpotetaan koronavirusepidemian vuoksi taloudellisiin vaikeuksiin ajautuneiden yritysten tilannetta.

Suomen Yrittäjät esittää lausuntonaan seuraavaa:

Pidämme maksujärjestelyn tai maksunlykkäyksen kohteena olevalle verolle laskettavan viivästyskoron tai viivekoron väliaikaista alentamista erittäin tarpeellisenä ja kannatettavana. On tärkeää, että esitys koskisi kaikkia yrityksiä ja verolajeja. Kiitämme pääministeri Marinin hallitusta tärkeän esityksen antamisesta joutuisasti, sillä koronapandemiatilanne on jo nyt vaikuttanut radikaalisti yritysten toimintaan ja toimintaedellytyksiin, kun monella yrityksellä liikevaihto on merkittävästi supistunut tai loppunut jopa kokonaan. Eri-tyisen vaikea tilanne on toimialakohtaisesti monessa pienessä ja keski-tyyppisessä palvelualan yrityksessä. Lisäksi tyypillisesti yksityisinä elinkeinonharjoittajina toimivilla yksinyrittäjillä toimeentulo on ollut paikoin jo valmiiksi niukkaa.

Keskeisimmät huomiomme esitykseen liittyen ovat:

- 1. Kannatamme esityksen hyväksymistä muutettuna. Esitystä tulisi muuttaa siten, että maksujärjestelyn tai maksunlykkäyksen kohteena olevalle verolle laskettava viivästyskorko tai viivekorko alennetaan neljän prosentin sijaan nolnaan.**
- 2. Koronakriisistä selviytymisen tueksi tulisi käynnistää viipymättä lainvalmistelu yritysten alkuvuonna maksamien oma-aloitteisten verojen ja ennakkoerojen palauttamiseksi yrityksille niiden käytöpääomaa vahvistamaan.**

Kuvaamme jäljempänä tarkemmin ongelmaa ja sääntelyn muutostarvetta.

Viivästyskorko tulisi poistaa määräaikaisesti kokonaan

Kun otetaan huomioon koronapandemian aiheuttama täysin ainutlaatuinen tilanne, jonka seurauksena yritykset ovat laajamittaisesti vakavissa talousvaikeuksissa, ja tavoite välttää elinkelpoisten yritysten konkurssreja, **esitämme, että maksujärjestelyyn tai veronlykkäykseen määräaikaisesti sovellettava korko tulisi alentaa nollaan.**

Akuutista kriisitilanteesta selviämiseksi on tärkeää, että yritysten maksuvalmiutta tuetaan myös verotusmenettelyn joustoilla. Verohallinto on reagoinut nopeasti ja linjannut myöntävänsä koronapandemian vuoksi vaikeuksissa oleville yrityksille maksujärjestelyjä helpotetuin ehdoin. Helpotetun maksujärjestelyn hakeminen on ollut mahdollista 25.3.2020 alkaen. Yritysten toimintaedellytysten kannalta on keskeistä, että Verohallinto on ilmoittanut pelkän maksujärjestelypyynnön estävän veron siirtämisen perintään ja julkaisemisen verovelkarekisterissä tai protestilistalla. Verohallinto on toiminut joustavasti myös julkaisemalla täsmäohjeistusta yrityksille. On olennaisen tärkeää, että Verohallinto, kuten se on jo ilmoittanutkin, omilla toimillaan helpottaa maksujärjestelyn ehtoja maksuerien aikataulua joustavoittamalla, mahdollistamalla maksujärjestelyn tekemisen jälkeen erääntyneiden verojen lisäämisen maksujärjestelyyn jälkikäteen sekä mahdollistamalla uusien verojen lisäämisen voimassa olevaan maksujärjestelyyn.

Viivästyskoron alentamista koskevan lakimuutoksen on tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman pian, ja se on edellytyksenä Verohallinnon helpotettua maksujärjestelyä koskevalle päätöksenteolle. Mikäli Verohallinto tekisi ensimmäisiä päätöksiä helpotetun maksujärjestelyn mukaisessa menettelyssä esimerkiksi 1.5.2020, olisi maksujärjestelyn ensimmäisen maksuerän eräpäivä 1.8.2020. Mikäli vero olisi erääntynyt 1.3.2020, saisi yritys esimerkkitapauksessa veronmaksulle aikaa viisi kuukautta. Jos maksujärjestelypyynnön hyväksymispäivä olisi esimerkiksi 31.5.2020, ja järjestely kattaisi myös 1.3.2020 erääntyneen veron, saisi vanhimman veron suoritukselle lykkäystä ensimmäisen erän osalta noin kuusi kuukautta 31.8.2020 saakka.

Suomen Yrittäjät on aikaisemmin esittänyt koronakriisipaketissaan määräaikaista kuuden kuukauden korotonta veronlykkäystä äkillisesti syntyneiden maksuvalmiusongelmien helpottamiseksi. Koska maksujärjestelyn ensimmäisen erän maksuunpano riippuu maksujärjestelyn hyväksymispäivästä, vaihtelee veronlykkäykseen saatavan ajan pituus jonkin verran. Kokonaisuutena arvioiden lain ehdotettu voimassaoloaika on perusteltu.

Esityksen mukaan säännöstä maksujärjestelyyn liittyvästä alennetusta viivästyskorosta sovellettaisiin veroihin, jotka erääntyvät tai ovat erääntyneet 1.3.2020 tai sen jälkeen. Säännös soveltuisi maksujärjestelyihin, joita koskeva hakemus tehdään viimeistään 31.8.2020, ja alennettua viivästyskorkoa sovellettaisiin koko maksuohjelman ajan. Viivästyskorko määräytyisi siten alennetun prosentin mukaisesti *myös siltä osin kuin maksuohjelman erät erääntyvät 31.8.2020 jälkeen*, mikä on lähtökohtaisesti kannatettavaa.

Ehdotetun 5 e §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa on viitattu esimerkkinä osakeyhtiölle myönnettyyn 12 kuukauden maksujärjestelyyn. Esimerkin mukaan jos osakeyhtiö hakee maksujärjestelyä 30.4.2020 ja yhtiölle myönnetään maksujärjestely 12 kuukaudeksi (31.5.2020 - 30.4.2021), maksueriin sisältyville veroille laskettu viivästyskorko lasketaan koko ohjelman ajan ehdotetun alemman prosentin mukaisena.

Kiinnitämme huomiota siihen, että Verohallinnon säännönmukaisen vakuudettoman maksujärjestelyn enimmäispituus on kaksi vuotta. Mikäli Verohallinto soveltaisi kahden vuoden enimmäisaikaa myös helpotettuun maksujärjestelyyn (vero erääntynyt 1.3.2020 tai sen jälkeen ja hakemus tehty viimeistään 31.8.2020), tulisi alempi korkoprosentti siten sovellettavaksi enimmillään kahden vuoden ajaksi (mikäli viivästyskorkoa ei alenneta nollaan). Esityksen julkista taloutta koskevassa vaikutusarviossa mainitaan myös 24 kuukauden enimmäisaika.

Ei ole välttämättä myöskään yrityksen etu, jos korollinen veronmaksu siirtyy tarpeettoman kauas tulevaisuuteen. Pyytäisimme valiokuntaa kiinnittämään vielä huomiota siihen, **olisiko esitystä tältä osin tarkoituksenmukaista täsmentää.**

Mikäli koronapandemiatilanteen kehittyminen ja kesto pitkittävät yritysten maksuvaikeuksia, määrääkaikaisen viivästyskoron muuttamista koskevan **lain voimassaoloajan pidentämistä tulisi harkita hyvin matalalla kynnyksellä.**

Koronashokista selviytymiseksi ja yritysten toimintaedellytysten turvaamiseksi olisi tärkeää, että yrityksillä on mahdollisuus määrääkaikaiseen ajanjaksoon, jolloin veroa ei tule maksuun eikä korko myöskään juokse. Koronaviruspandemian aiheuttamat olosuhteet ovat täysin poikkeukselliset, ja siltä osin kuin kriisitilanteen kehittymistä ja kestoja on ylipäänsä edes rajoituksissa kysymyksissä mahdollista arvioida, se on erittäin vaikeaa ja siihen liittyy suurta epävarmuutta. Mahdottomuus ennakoita tilanteen kehittymistä heijastuu myös käsillä olevan esityksen vaikutusten arviointiin: vaikutusarviointien taustalla on joka tapauksessa lukuisia oletuksia yritysten käytäytymisestä, eikä kriisin syvyys ole myöskään tiedossa. Toimeentulon ja

työpaikkojen turvaamiseksi tulee kuitenkin vallitsevissa poikkeuksellisissa olosuhteissa käyttää monipuolisesti tehokkaita keinoja, jotta akuutin kriisimentyä ohi yritysten taloutta ei rasi tettaisi tarpeettomasti. Kiinnitämme huomiota myös siihen, että hallituksen esityksessä **ehdotettu korkoprosentti on esimerkiksi helmikuussa 2020 myönnettyjen yrityslainojen 1,55 prosentin keskikorkoon nähden korkeahko¹.**

Veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain 7 §:n 3 momentin mukaan viivästyskorko voidaan jättää kokonaan perimättä, jos maksaminen on viivästynyt verovelvollisesta riippumattomasta syystä, pätevistä syistä tai muusta erityisestä syystä. Veronkantolain 43 §:n 3 momentin mukaan maksujärjestely on erittäin painavista kohtuussyistä mahdollista tehdä myös siten, että korkoa ei peritä. Verohallinnon maksujärjestelyssä noudatettavasta menettelystä annetun päätöksen 5 §:n mukaan puolestaan maksujärjestely voi olla koroton erittäin painavista syistä, kuten luonnollisen henkilön kokonaistilanteeseen tai yritystoiminnan jatkuvuuden turvaamiseen liittyvistä kohtuussyistä.

Koronapandemiatilanne väestön suojelemiseksi toteutettuine rajoittamistoimenpiteineen muodostaa käsityksemme mukaan selkeästi veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain 7 §:n mukaisen muun erityisen painavan syyn ja veronkantolain 43 §:n 3 momentin mukaisen erittäin painavan kohtuussyyn jättää korko perimättä yritystoiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi. Hallituksen esityksessä ehdotetun mukaista alennettua korkoprosenttia sovellettaessa pidämme todennäköisenä, että yritykset ainakin jossain määrin esittäisivät Verohallinnolle viivästyskoron perimättä jättämispyyntöjä, mikä kuormittaisi Verohallinnon resursseja. Tästäkin syystä tarkoituksen mukaisin ja hallinnollisesti kevin vaihtoehto olisi, että lainsäätävä toteaisi erityisen syyn koskevan kaikkia helpotetuissa maksujärjestelyssä olevia veroja ja alentaisi perittävän koron ehdotetun neljän prosentin sijasta nolnaan. Korottomuus olisi tarpeellinen lisä hallituksen yrityksiä tukevien toimien pakettiin.

Esityksen aikataulusta

Esitys liittyy hallituksen esitykseen laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta, joka on tarkoitettu antaa eduskunnalle samanaikaisesti lausuttavana olevan esityksen kanssa, ja esityksen verotuloja vähentävä vaikutus vuoden 2020 tuloarvioihin otetaan huomioon toisessa lisätalousarvioesityksessä.

¹ <https://www.suomenpankki.fi/fi/Tilastot/rahalaitosten-tase-lainat-ja-talletukset-ja-korot/taulukot/rati-taulukot-fi/talletusten-ja-lainojen-korot-fi/>

Kun otetaan huomioon lausuttavana olevan esityksen liityntä kiireellisenä käsiteltävään toiseen lisätalousarvioesitykseen, esitämme toissijaisesti harkittavaksi vaihtoehtoa, että maksujärjestelyihin ja veronlykkäämiseen soveltavan koron alentaminen nollaan toteutettaisiin portaittain siten, että lausuttavana olevan esityksen jälkeen valtion kolmannen lisätalousarvioesityksen yhteydessä toukokuussa annettaisiin erillinen esitys viivästyskoron edelleen alentamisesta nollaan taannehtivasti 1.3.2020 alkaen siten, että soveltuvien osien esitys korkoprosenttia lukuun ottamatta olisi yhdenmukainen käsillä olevan hallituksen esityksen kanssa.

Koronapandemian aiheuttama tilanne on luonut poikkeuksellista aikataulupainetta myös lainsäädäntöprosessiin. Virkamiesten valmistelutyöhön kohdistuu ylimääräistä aikataulupainetta, ja hallitus pyrkii sinänsä ymmärrettävästi ja perustellusti viemään esityksiään mahdollisimman joutuisasti eduskunnan käsittelyyn. Eduskuntakäsittelyä koskeva aikataulupaine on tullut esiin lausuttavana olevan esityksen lähetekeskustelussa.

Tilanteen poikkeuksellisuudesta huolimatta ja samalla myös juuri sen vuoksi eduskuntakäsittelyn edellyttämä aika nähdäksemme puoltaisi koron portaittaista alentamista erityisesti, kun otetaan huomioon esityksen liityntä toiseen lisätalousarvioesitykseen. Valmistelun aikataulukiiireestä huolimatta tällaisessa tilanteessa viivästyskoron alentamisen vaihtoehtojen toteuttamistapojen sisällyttäminen hallituksen esitykseen olisi kuitenkin tietävästi vähentänyt eduskuntakäsittelyn haasteita.

Ensisijainen vaatimuksemme on, että korko lasketaan lausuttavana olevalla esityksellä nollaan. Toissijaisesti katsomme kuitenkin, että valtion toisen lisätalousarvion eduskuntakäsittelyn aikataulu puoltaisi tarvittaessa vaihtoehtoa laskea korkoprosenttia nollaan porrastetusti kahdella erillisellä esityksellä.

Koronakriisistä selviytyminen edellyttää lisätoimia, yrityksen alkuvuonna maksamat verot tarvitaan yrityksen käyttöön nyt

Koronakriisistä selviytymisen tueksi lainsäädäntöä tulisi muuttaa siten, että Verohallinto palauttaa vaatimuksesta yritysten alkuvuonna maksamat oma-aloitteiset verot ja ennakkoerot yritysten käyttöpääoman vahvistamiseksi. Takaisinmaksettavien verojen takaisinmaksuajaksi tulisi säätää yksi vuosi päätöksen tekemisestä, eikä takaisinmaksuajalta perittäisi korkoa. **Lainvalmistelu tulisi aloittaa viipymättä.**

Esimerkiksi yritys, joka ei hyödy helpotetun maksujärjestelyn hakemisesta arvonnisäverolle myynnin pysähtyttyä, saisi jo tilittämänsä arvonnisäveron käyttöönsä, mikä parantaisi yrityksen maksuvalmiutta.

Ennakkoverojen osalta Verohallinto on koronatilanteen johdosta linjannut, että yritykset voivat hakea muutosta ennakoihin oman ilmoituksensa perusteella, eikä verovelvolliselta poikkeuksellisesti edellytetä välitilinpäätöstä tai muuta kirjallista selvitystä ennakon muutosta koskevan pyynnön liitteeksi. Verohallinnon menettely ennakoiden alentamiseksi tai poistamiseksi on hyvä ja joustava.

Nykytilanteessa ongelma syntyy siitä, että vaikka yritys voisi hakea loppuvuoden ennakot pois, on se kuitenkin alkuvuoden osalta *jo maksanut* ennakkoveroa, jonka se voi saada takaisin veronpalautuksena verotuksen päättymisen jälkeen. Monen yrityksen olemassaolo on kuitenkin koronapandemian takia uhattuna, jolloin pessimistisen arvion mukaan verotuksen päättymisen jälkeen maksettava veronpalautus voi tulla parhaillaan taloudellisessa ahdingossa olevalle yritykselle liian myöhään. Esimerkiksi osakeyhtiölle maksettavan veronpalautuksen maksupäivä on verotuksen päättymiskuukaudta seuraavan toisen kuukauden viides päivä. Kun osakeyhtiön verotus päättyy viimeistään kymmenen kuluttua tilikauden viimeisen kalenterikuukauden päättymisestä, saa osakeyhtiö, jonka tilikausi on 1.1.2020 - 31.12.2020, veronpalautuksen vuoden 2021 joulukuussa. Ennakkoverot ovat yrityksen "omaa" veroa, ja alkuvuonna maksetut verovuoden 2020 ennakot tarvitaan yritysten käyttöön viipymättä.

Poikkeuksellisessa tilanteessa on yritysten koronakriisistä selviytymisen tueksi nopeampaa, helpompaa ja hallinnollisesti keveämpää, että valtio ottaisi väliaikaisesti kantaakseen verojen palauttamisesta aiheutuvat kustannukset tarvittaessa valtion lainarahoituksella. Erityisesti pienten yritysten näkökulmasta käyttöpääoman vahvistaminen on ensiarvoisen tärkeää. Normaalioloissa yritykset voivat turvata maksuvalmiuttaan hakemalla markkinaehtoista rahoitusta. Tällä hetkellä yrityksen hakeman pankkilainan saaminen voi kuitenkin kestää kauan tai laina voi jäädä kokonaan saamatta. Lisäksi monilla yrityksillä on haasteita toiminnan ylläpitämisessä ylipäättään, ja resurssien vapauttaminen rahoituksen etsimisestä auttaisi kriisistä selviämisessä. Yritykset myös maksavat palautettavat verot myöhemmin takaisin, ja niiden toiminnan jatkuminen edesauttaa verotulojen kertymistä myös jatkossa.

Koronapandemian aiheuttaman taloudellisen shokin vakavuuden vuoksi katsomme, että vallitsevissa olosuhteissa valtion ottama lainarahoitus on yksittäisten yritysten lainarahoituksen hakemiseen verrattuna yksinkertaisempi ja hallinnollisesti tehokkaampi vaihtoehto yritysten maksuvalmiuden tukemiseksi ja elinkelpoisten yritysten konkurssien välttämiseksi.

SUOMEN YRITTÄJÄT

Laura Kurki
veroasiantuntija